

MOTÝLI ORLICKÝCH HOR A PODORLICKA – XI.

Butterflies and moths of the Orlické hory Mts. and their foothills – XI.

Miroslav ROTTER

517 02 Kvasiny 119, tel.: 732 369 765

Příspěvek zahrnuje nálezy 76 dalších druhů motýlí fauny ze sledovaného území. Region Orlických hor a Podorlicka lze zhruba vymezit do těchto geomorfologických celků: Orlické hory, Podorlická pahorkatina, Orlická tabule, Svitavská pahorkatina a také Kladská kotlina, i když tato oblast je součástí Polské republiky. Proto některé další příspěvky budou zaměřeny i na tyto krajinné celky. Práce navazuje na již zveřejněné příspěvky minulých sborníků Práce a studie ve snaze získat pokud možno nejúplnější přehled motýlí fauny tohoto zajímavého regionu.

Úvod

V příspěvku uvádím nálezy motýlů především v rámci lepidopterologického průzkumu přírodní rezervace Zbytka v okrese Náchod, částečně také biotopu Kvasiny. Další ojedinělé nálezy jsou z různých lokalit sledovaného území.

Materiál a metodika

Dokladové exempláře jsou uloženy ve sbírkách entomologů, jejichž jména uvádím ve zkratce za jednotlivými nálezy. Determinaci sporných druhů zajišťovali specialisté, jejich jména jsou rovněž ve zkratce uvedena za druhem.

Sběr imag, larev či kulek zajišťoval se všemi běžně dostupnými prostředky včetně umělého dopěstování.

Seznam sběratelů a determinátorů, jejich zkratky

Hl – Oldřich Holeček, Náchod (+)
Ka – Antonín Kačírek, Solnice
Ma – Ladislav Maršík, Nové Město nad Metují
Mi – Miroslav Mikát, Hradec Králové
Mk – Zdeněk Mikyska, Náchod
Ml – Jaroslav Máslo, Dolní Radechová (+)
Rd – Lukáš Roudný, Třebechovice pod Orebem
Ro – Miroslav Rotter, Kvasiny
Šu – Jan Šumpich, Dolní Krupá
Va – Jiří Vávra, Praha

Přehled biotopů s nálezy uveřejněných druhů

79 Přírodní rezervace Zbytka u Bohuslavic nad Metují

Lokalita s velmi rozmanitým složením rostlinstva: od sušších lučních společenstev až po mokřadní druhy, místy s vývěry alkalických vod a tím i výskytu místní specifické slanomilné vegetace

5662 k. síf. map. 284 m n.m.

23 Kvasiny

Sady a ovocné zahrady podél toku řeky Bělé, listnaté teplomilné stráně se smíšeným lesním porostem nad Dlouhou strouhou. 5763 k. síf. map. 350 m n.m.

Ojedinělé nálezy

04	Křivice	5862 k. síf. map.	270 m n.m.
05	Borohrádek	5862	280
07	Albrechtice nad Orlicí	5862	280
22	Kačerov	5764	620
67	Rašovice	5862	270
73	Špičák – Orlické hory	5664	840
77	Bolehošť	5762	280
80	Václavice	5662	366
82	Nové Město nad Metují, Krčín	5662	284
83	Dolní Radechová	5562	359
84	Třebechovice pod Orebem	5861	260
85	Česká Skalice	5562, 5662	284
86	Náchod	5562, 5563	346
87	Dobrošov	5563	580
88	Bražec	5662	357

Výsledky

V přehledu nově zjištěných druhů je za číslem biotopu uvedena zkratka sběratele, příp. determinátora, dále poznámka je-li druh dopěstován z housenky (e.l.) nebo z kukly (e.p.), nebo odkaz na dále uvedenou literaturu.

Nepticulidae

- 1651 *Stigmella glutinosae* (Stainton, 1858) = *distinguenda* (Heinemann, 1862) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1652 *Stigmella rhamnella* (Her. – Sch., 1860) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1653 *Stigmella catharticella* (Stainton, 1853) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1654 *Stigmella ulmivora* (Fologne, 1860) = *ulmifoliae* (Hering, 1931) = *ulmicola* (Hering, 1932) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1653 *Stigmella tityrella* (Stainton, 1854) = *turicella* (Her. – Sch., 1855) – 23 (Ro – prázdné specif. miny na *Fagus sylvatica*)
- 1656 *Ectoedemia lousella* (Sircom, 1849) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1657 *Ectoedemia atrifrontella* (Stainton, 1851) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1658 *Ectoedemia hannoverella* (Glitz, 1872) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1659 *Ectoedemia atricollis* (Stainton, 1857) = *aterrima* (Wocke, 1865) = *staphyleae* (Zimmermann, 1944) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1660 *Ectoedemia rubivora* (Wocke, 1860) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Psychidae

- 1661 *Dahlia nickerlii* (Heinemann, 1870) – 04, 13, 77 (Ro – e.l.)

Bucculatricidae

- 1662 *Bucculatrix noltei* (Petry, 1912) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
- 1663 *Bucculatrix ulmifoliae* (Hering, 1931) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Gracillariidae

1664 *Caloptilia loriolella* (Frey, 1881) = *norwegiella* (Wocke, 1893) – 23 (Ro)

1665 *Parornix petiolella* (Frey, 1863) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

1666 *Phyllonorycter lantanellus* (Den. & Schiff., 1775) – 23 (Ro – e.l.)

Yponomeutidae

1667 *Atemelia lorquatella* (Lng. & Zeller, 1846) – 23 (Ro)

Glyphipterigidae

1668 *Glyphipterix bergstraesserella* (Fabricius, 1781) – 83 (MI)

Depressariidae

1669 *Depressaria depressana* (Fabricius, 1775) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Elachistidae

1670 *Elachista bedellella* (Sircom, 1884) = *nigrella* (Her. – Sch., 1855) = *lugdunensis* (Frey, 1859) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Coleophoridae

1671 *Coleophora lithargyrinella* (Zeller, 1849) = *solitariella* (Her. – Sch., 1855) = *oliva-cella* (Stainton, 1854) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

1672 *Coleophora artemisicolella* (Bruand, 1855) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

1673 *Coleophora solitariella* (Zeller, 1849) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Momphidae

1674 *Mompha terminella* (Hump. & Westwood, 1845) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Blastobasidae

1675 *Hypatopa inunctella* (Zeller, 1839) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Cosmopterigidae

1676 *Limnaecia phragmitella* (Stainton, 1851) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Gelechiidae

1677 *Xystophora pulveratella* (Her. – Sch., 1854) – 04 (Ro)

1678 *Monochroa sepicolella* (Her. – Sch., 1854) – 23 (Ro)

1679 *Gelechia cuneatella* (Douglas, 1852) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

1680 *Euscrobipalpa klimeschi* (Povolný, 1967) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Sesiidae

1681 *Sesia melanocephala* (Dalman, 1816) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

1682 *Synanthedon scoliaeformis* (Borkhausen, 1789) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Tortricidae

1683 *Aethes rubigana* (Treitschke, 1830) = *oxyacanthana* auct., nec. Den. & Schiff., 1775 – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

1684 *Acleris comariana* (Lng. & Zeller, 1846) – 23 (Ro)

- 1685 *Neosphaleroptera nubilana* (Hübner, 1799) = *badiana* auct., nec. Her. – Sch., 1851 – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1686 *Metendothenia atropunctana* (Zetterstedt, 1839) = *dimidiana* (Sodoffsky, 1830), nec. Frölich, 1828 – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1687 *Olethreutes palustranus* (Lng. & Zeller, 1846) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1688 *Gibberifera simplana* (Fischer v. R., 1836) – 23 (Ro)
1689 *Notocelia rosaecolana* (Doubleday, 1850) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1690 *Ancylis diminutana* (Haworth, 1811) – 22 (Ro)
1691 *Pammene agnotana* (Rebel, 1914) – 23 (Ro)

Pyralidae

- 1692 *Agriphila geniculea* (Haworth, 1811) – 23 (Ro)
1693 *Acentria ephemerella* (Den. & Schiff., 1775) = *nivea* (Olivier, 1791) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1694 *Evergestis frumentalis* (Linnaeus, 1761) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Lasiocampidae

- 1695 *Trichiura crataegi* (Linnaeus, 1758) – 79 (Va), (VÁVRA J., et MARŠÍK L. 2004)

Pieridae

- 1696 *Leptidea reali* (Reissinger, 1989) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1697 *Colias myrmidone* (Esper, 1751) – 85 (STERNECK 1929)

Lycaenidae

- 1698 *Scolitantides orion* (Pallas, 1771) – 82 (STERNECK 1929)
1699 *Polyommatus damon* (Den. & Schiff., 1775) – 86 (STERNECK 1929)
1700 *Polyommatus dorylas* (Den. & Schiff., 1775) – 86, 87 (HI)

Nymphalidae

- 1701 *Argynnis pandora* (Den. & Schiff., 1775) = *maja* (Cramer, 1775) – 84 (Rd)

Geometridae

- 1702 *Ennomos quercinarius* (Hufnagel, 1767) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1703 *Jodis lactearia* (Linnaeus, 1758) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1704 *Cyclophora albipunctata* (Hufnagel, 1767) = *pendularia* auct., nec. Clerek, 1759 – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1705 *Euphyia biangulata* (Haworth, 1809) = *picata* (Hübner, 1813) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1706 *Perizoma verberatum* (Scopoli, 1763) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1707 *Eupithecia extraversaria* (Her. – Sch., 1852) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Noctuidae

- 1708 *Acronicta tridens* (Den. & Schiff., 1775) – 73 (Ro – e.l.)
1709 *Tyta luctuosa* (Den. & Schiff., 1775) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1710 *Cucullia absinthii* (Linnaeus, 1761) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1711 *Amphipyra berbera* (Rungs, 1949) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

- 1712 *Calloplistria juvenina* (Stoll, 1782) – 03 (Ma), 67 (Šu), (MARŠÍK L. et MIKÁT M. 1997)
1713 *Eucarta virgo* (Treitschke, 1835) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1714 *Parastichtis suspensa* (Hübner, 1817) – 79 (Ma), (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1715 *Agrochola laevis* (Hübner, 1803) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1716 *Conistra erythrocephala* (Den. & Schiff., 1775) – 79 (Ma), (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1717 *Dischonia convergens* (Den. & Schiff., 1775) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1718 *Oligia fasciuncula* (Haworth, 1809) – 88 (Ma), (MIKÁT et. al. 2003)
1719 *Heliophobus reticulatus* (Goeze, 1781) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1720 *Mythimna vitellina* (Hübner, 1808) – 82 (Ma)
1721 *Rhyacia lucipeta* (Den. & Schiff., 1775) – 80 (Mk)
1722 *Peridroma saucium* (Hübner, 1808) – 82 (Ma)
1723 *Euxoa obelisca* (Den. & Schiff., 1775) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)
1724 *Actebia praecox* (Linnaeus, 1758) – 82 (Ma)

Nolidae

- 1725 *Meganola albulata* (Den. & Schiff., 1775) – 79 (Ma), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Arctiidae

- 1726 *Eilema griseolum* (Hübner, 1803) – 79 (Va), (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004)

Zhodnocení, diskuze

Komentář k významnějším druhům

- 1652 *Stigmella rhamnella* – druh keřových porostů okrajů teplých dubohabřin a šípákových doubrav.
1653 *Stigmella catharticella* – druh vlhkých biotopů olšin a vrb, ale také světlých doubrav. Živná rostlina předchozího i tohoto druhu je *Rhamnus cathartica*.
1660 *Ectoedemia rubivora* – lokální druh slatinných biotopů, v Čechách teprve nedávno objevený (VÁVRA in LAŠTŮVKA et. al. 1994). Housenka minuje různé druhy *Rubus*.
1661 *Dahlia nickertii* – lokální druh bukových biotopů.
1666 *Phyllonorycter lantanellus* – lokální druh vlhkých olšových porostů s vazbou na *Viburnum*.
1673 *Coleophora solitariella* – druh světlých dubohabřin a doubrav s podrostem *Stellaria*.
1674 *Mompha terminella* – vzácný a lokální druh, známý ve čtyřicátých letech minulého století pouze z Děčínska. Housenka žije v dubohabřinách na *Circaea lutetiana*.
1678 *Monochroa sepicolella* – lokální druh teplých až xerothermních kamenitých a písčitých biotopů a lesostepí. Housenka požívá *Acetosa thyrsoiflora* a *Fallopia dumetorum*.
1679 *Gelechia cuneatella* – o geografickém rozšíření druhu je velmi málo publikovaných údajů. Housenka žije v porostech keřovitých vrb *Salix alba* a *S. caprea*.
1683 *Aethes rubigana* – druh velmi podobný *A. cnicana*, habituelně nelze spolehlivě určit.
1687 *Olethreutes palustranus* – lokální druh svěžích až podmáčených lokalit, vlhkých jehličnatých lesů, rašelinišť a luk, rozšířený především ve vyšších polohách. Housenka žije na lišejnících (*Dicranum*).
1691 *Pammene agnotana* – lokální a vzácný druh okrajů lesa s křovinami. Housenka žije pod kůrou na *Crataegus oxyacantha*.

- 1692 *Agriphila geniculea* – málo rozšířený druh suchých až svěžích biotopů otevřených stanovišť. Housenka na *Poaceae*.
- 1696 *Leptidea reali* – příbuzný běláška *L. sinapis*, podle genitálie byl tento druh objeven teprve v roce 1989. Habituelně nelze tyto dva druhy určit. *L. reali* žije více na vlhčích biotopech, s druhem *L. sinapis* má shodnou bionomii.
- 1697 *Colias myrmidone*, 1698 *Scolitantides orion*, 1699 *Polyomates damon*, 1700 *P. dorylas* – jedná se o staré, spíše již historické nálezy těchto vzácnějších druhů modrásků a žluťáčka. V současné době nebyla přítomnost těchto druhů znovu potvrzena.
- 1701 *Argynnis pandora* – velmi vzácný nález jižního druhu ve sledovaném území na západním okraji lesních porostů.
- 1712 *Callopietria juventina* – velmi lokální a vzácný druh vlhčích míst borových a smíšených lesů s živnou rostlinou (*Pteridium aquilinum*).
- 1715 *Agrochola laevis* – jižní druh teplých listnatých lesů a lesostepí. Housenka žije zprvu na květech některých dřevin (*Quercus*, *Ulmus*, aj.), později na různých bylinách.

Motýli s vazbou na určitý druh biotopu

T – rašelinné biotopy

- 1715 *Agrochola laevis*

B – bažinné biotopy

- 1660 *Ectoedemia rubivora*, 1676 *Limnaecia phragmitella*, 1687 *Olethreutes palustrans*, 1693 *Acentria ephemerella*

S – xerothermní bezlesé biotopy

- 1699 *Polyommatus damon*, 1700 *Polyommatus dorylas*

F – skalnaté biotopy (petrofilní společenstva rostlin)

- 1698 *Scolitantides orion*, 1721 *Rhyacia lucipeta*

G – horské biotopy

- 1706 *Perizoma verberatum*

M – pravidelní nebo částeční migranti

- 1720 *Mythimna vitellina*, 1722 *Peridroma saucium*

I – introdukované (zavlečené) druhy

- 1720 *Mythimna vitellina*, 1722 *Peridroma saucium*

41 uvedených druhů bylo nalezeno v přírodní rezervaci Zbytka v okrese Náchod, kde se sbíralo již od 80. let 20. století až do současnosti, pravidelný faunistický průzkum se prováděl v letech 1994–1996. Na rezervaci bylo zjištěno a determinováno celkem 690 druhů motýlí fauny, z toho jako druhy dosud nepublikované v periodiku Motýli Orlických hor a Podorlicka uvádím v tomto příspěvku. Podrobnosti lepidopteorologického výzkumu jsou obsaženy v již vydané literatuře (VÁVRA J. et MARŠÍK L. 2004).

Další uvedené druhy motýlí fauny představují buď nové nálezy nebo odkazy na již uveřejněnou literaturu.

Závěr

Příspěvek uvádí 76 druhů motýlí fauny Orlických hor a Podolicka, celkový stav pro sledovanou oblast je 1726 druhů. Jako význačné nálezy jsou: *Stigmella rhamnella*, *S. catharticella*, *Ectoedemia rubivora*, *Dahlica nickerlii*, *Phyllonorycter lantanellus*, *Coleophora solitariella*, *Mompha terminella*, *Monochroa sepicolella*, *Gelechia cuneatella*, *Aethes rubigana*, *Olethreutes palustranus*, *Pammene agnotana*, *Agriphila geniculea*, *Leptidea reali*, *Colias myrmidone*, *Scolitantides orion*, *Polyommatus damon*, *P. dorylas*, *Agrynnis pandora*, *Callopietria juvenina* a *Agrochola laevis*. Druhy motýlů, kteří jsou vázáni na určitý typ biotopu uvádím pod poř. číslem 1660, 1676, 1687, 1693, 1698, 1699, 1706, 1720, 1715, 1721 a 1722.

Summary

My report states 76 species of butterfly and moths fauna of the Eagle Mountains and their foothill. The total number of found and determinate species for this watched region is 1726. 41 species are from the natural reservation Zbytka, where the collection has been done since the eightieth of 20th century. The intensive research was ensured in 1994–1996. The details to the results of this research are stated in the Vávra's and Maršík's essay from 2004 (see Literature). As outstanding species are mentioned numbers 1652, 1653, 1660, 1661, 1666, 1673, 1674, 1678, 1679, 1683, 1687, 1691, 1692, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1712 and 1715. The butterfly and moths species connected with certain types of biotops: 1660, 1676, 1687, 1693, 1698, 1699, 1700, 1706, 1715, 1720, 1721 and 1722.

Literatura

- ČERNÝ J., 2001: Příspěvek k poznání faunistiky čeledi *Nepticulidae* (*Lepidoptera*) Děčínska – 3. část. *Klapalekiana, Praha*: 153-165.
- ELSNER G. et al., 1999: Die Palpenmotten (*Gelechiidae*) Mitteleuropas. *Bratislava*: 208 pp.
- LAŠTŮVKA A. et al., 1997: Nepticulidae Mitteleuropas (*Lepidoptera*). *Konvoj, Brno*: 229 pp.
- LAŠTŮVKA Z., ed. 1998: Seznam motýlů Čes. a Slov. republiky. Checklist of Lepidoptera of the Czech and Slovak Republic (*Lepidoptera*). *Konvoj, Brno*: 118 pp.
- MARŠÍK L., MIKÁT M., 1997: K výskytu můry *Callopietria juvenina* (Stoll, 1782) ve Východních Čechách (*Lepidoptera, Noctuidae*). *Acta muzei Reginaehradecensis* č. 25: 193-196.
- MIKÁT M. et al., 2003: Nové a zajímavé nálezy můrovitých (*Lepidoptera, Noctuidae*) z Východních Čech. *Acta muzei Reginaehradecensis* 29: 95-102.
- MOCEK B., et al., 2003: Tři údaje o výskytu perleťovce červeného (*Argynnis pandora* Den. & Schiff., *Lepidoptera, Nymphalidae*) v Čechách. *Acta muzei Reginaehradecensis* 29: 88.
- RAZOWSKI L., 2000: Die Tortriciden (*Lepidoptera, Tortricidae*) Mitteleuropas. *Bratislava*: 399 pp.
- SLAMKA F., 1997: Die Zünslerartigen (*Pyraloidea*) Mitteleuropas. *Bratislava*: 112 pp.
- STERNECK J., 1929: Prodrómus der Schmetterlingsfauna Böhmens. *Karlovy Vary*.
- STERNECK J., 1933: Prodrómus der Schmetterlingsfauna (die Kleinschmetterlingen) Böhmens. *Karlovy Vary*.
- VÁVRA J., 1994: In LAŠTŮVKA Z., et al.: Faunistic records from the Czech Republics (*Lepidoptera*). *Klapalekiana, Praha*, 30: 197-206.
- VÁVRA J., MARŠÍK L., 2004: Motýlí fauna přírodní rezervace Zbytka v okrese Náchod. *Acta muzei Reginaehradecensis* 29: 95-102.

Došlo: 16.11.2005

